

Še o arbitraži in izvršbi na podlagi verodostojne listine v praksi Stalne arbitraže

Nejc Lahne

Nejc Lahne, univ. dipl. pravnik je namestnik generalnega sekretarja Stalne arbitraže pri Gospodarski zbornici Slovenije. Ukvarja se z dnevnim managementom arbitražnih postopkov pred Stalno arbitražo in svetovanjem strankam na področjih arbitražnega in mednarodnega gospodarskega prava s poudarkom na sklepanju in izvajanju mednarodnih gospodarskih pogodb. E-mail: nejc.lahne@gzs.si

Namen upnika pri uporabi IVL gre iskati v zasledovanju izvršilnega naslova in ne v zahtevi za pravno varstvo pred sodiščem, zato mu mora biti dana možnost, da kljub uporabi IVL, ob dolžnikovem ugovoru zoper sklep o izvršbi, ohrani možnost uveljavljati enak zahtevek v kontradiktornem postopku pred arbitražo

Pri snovanju Pravilnika o obrazcih, vrstah izvršb in poteku avtomatiziranega izvršilnega postopka je zakonodajalec "pozabil", da se poslovna praksa v pravnem prometu poleg izbire krajevne pristojnosti sodišč, odloča tudi za izrecno izključitev sodne pristojnosti z arbitražnim sporazumom (klavzulo)

O vprašanju posledic, ki jih ima uporaba instituta izvršbe na podlagi verodostojne listine (IVL) za arbitražne postopke oziroma o vplivu IVL na veljavnost arbitražnih sporazumov je v preteklosti pisalo že nekaj avtorjev.¹ V tem prispevku bom z namenom aktualizacije tematike v nadaljevanju povzel nekaj ključnih značilnosti razmerja IVL – arbitražni sporazum ter v luči problematike konkludentne odpovedi arbitražnemu sporazumu prikazal prakso Stalne arbitraže pri Gospodarski zbornici Slovenije (Stalna arbitraža) na tem področju.

Postopek IVL je slovenski zakonodajalec uvedel kot instrument upnikov za hitro in enostavno izterjavo zapadlih terjatev, glede katerih upnik razpolaga z verodostojno listino.² IVL upniku omogoča, da si brez ustne obravnave in vnaprejšnje kontradiktornosti zagotovi izvršilni naslov, pri tem pa tvega, da bo dolžnik (nasprotna stranka) postopek IVL z enostransko vložitvijo ugovora spremenil v redni pravdni

postopek. Namen upnika pri uporabi IVL gre iskati v zasledovanju izvršilnega naslova in ne v zahtevi za pravno varstvo pred sodiščem, zato mu mora biti dana možnost, da kljub uporabi IVL, ob dolžnikovem ugovoru zoper sklep o izvršbi, ohrani možnost uveljavljati enak zahtevek v kontradiktornem postopku pred arbitražo (upnikova možnost, da ohrani veljavnost arbitražnega sporazuma).³ Pri tem je sodna praksa⁴ jasna in za pravočasnost ugovora upnika (v pravnem postopku – tožnika) zahteva, da le-ta priloži arbitražni sporazum že samemu predlogu za IVL in da v njem izrecno uveljavlja, da je v primeru spora za odločitev pristojna arbitraža – t. im. pridržek pristojnosti.⁵ V praksi prihaja na tem mestu do številnih težav, ki so tako izvedbene kot praktične narave, predvsem pa so posledica nedoslednosti zakonodajalca. Pri snovanju Pravilnika o obrazcih, vrstah izvršb in poteku avtomatiziranega izvršilnega postopka⁶ je zakonodajalec "pozabil", da se poslovna praksa v pravnem prometu poleg izbire krajevne pristojnosti sodišč, odloča tudi

1 Glej Galič, A.: Arbitraža in izvršba na podlagi verodostojne listine, Pravna praksa, 2004, št. 3; Plauštajner, K.: Arbitraža in izvršba na podlagi verodostojne listine, Odvetnik, 2009, št. 45; Andec Prosenec, T.: Arbitražna klavzula? Ne hvala!, Odvetnik, 2009, št. 44; Bergant Rakočević, V.: Predlog za izvršbo na podlagi verodostojne listine kot tožba, Pravna praksa, 2005, št. 35; Galič, A.: Plačilni nalog in izvršba na podlagi verodostojne listine ter arbitraža, Zbornik znanstvenih razprav – LXXII, letnik 2012; Vertačnik, M., Gorjup, V.: Arbitraža in izvršba na podlagi verodostojne listine, Pravna praksa, 2013, št. 45.

2 Glej Zakon o izvršbi in zavarovanju (ZIZ; Ur.l. RS, št. 3/2007-UPB4 in spremembe).

3 Tako tudi Galič v: Galič, A.: Arbitraža in izvršba na podlagi verodostojne listine, Pravna praksa, 2004, št. 3, str. 4.

4 Glej npr.: VSL Sklep I Cp 1465/2003 z dne 11.09.2003.

5 Sodna praksa je z uporabo analogije *intra legem* pravilo 41. člena ZIZ, ki upniku (tožniku) omogoča, da lahko ob predlogu za IVL ohrani veljavnost dogovora o krajevni pristojnosti razširila na položaj razmerja med IVL in arbitražo.

6 Ur.l. RS, št. 104/2011.

za izrecno izključitev sodne pristojnosti z arbitražnim sporazumom (klavzulo).⁷ Tako upnik v postopku IVL z uporabo standardiziranega a pomanjkljivega⁸ obraza (COVL-1) ob vložitvi predloga za izvršbo (dejansko) nima možnosti uveljavljati obstoja arbitražnega sporazuma.⁹ Neusklajenost omenjenega pravilnika z ZIZ in uveljavljeno sodno prakso pa ne spremeni dejstva, da mora upnik pri uporabi IVL v izogib nevarnosti (konkludentne) odpovedi arbitražnemu sporazumu, že v predlogu za izvršbo navesti, da želi od sodišča le izvršilni naslov in v primeru spora (dolžnikovega ugovora) ohraniti arbitražni sporazum v veljavi. V primeru, da dolžnik (toženec) ne ugovarja pristojnosti sodišča in ugovarja zgolj zoper sklep o IVL (kar je pogosta praksa) je tako konkludentna odpoved arbitražnemu sporazumu neizbežna.

S problematiko konkludentne odpovedi arbitražnemu sporazumu pri uporabi instituta IVL se pri svojem delu srečujejo tudi Stalna arbitraža in arbitražni senati, ki vodijo postopke po arbitražnih pravilih Stalne arbitraže.¹⁰ Četudi je v velikem številu primerov iz navedb strank (največkrat tožече stranke v arbitražnem postopku) mogoče zaznati, da je bila volja upnika pri vlaganju predloga za IVL vse prej kot odpoved arbitražnemu sporazumu in s tem učinkovitemu "arbitražnemu varstvu", pa praksa Stalne arbitraže ne more mimo dejstva, da je tekom uporabe neposrečene ureditve IVL dejansko prišlo do konkludentne odpovedi arbitražnemu sporazumu¹¹ – vsaj v okviru (višine)

zahtevka za plačilo terjatev, ki je bil podan v predlogu za IVL.

Omenjena praksa Stalne arbitraže je prikazana v spodnjem sklepu s katerim je Stalna arbitraža odločila o ugovoru tožene stranke o veljavnosti arbitražnega sporazuma in s tem pristojnosti arbitraže.

S problematiko konkludentne odpovedi arbitražnemu sporazumu pri uporabi instituta IVL se pri svojem delu srečujejo tudi Stalna arbitraža in arbitražni senati, ki vodijo postopke po arbitražnih pravilih Stalne arbitraže

7 Podobno kot je zakonodajalec "pozabil" na rubriko o sklicevanju na arbitražni sporazum je "pozabil" tudi na obstoj dogovora o mednarodni pristojnosti.

8 Postavlja se vprašanje, kako bi sodna praksa sprejela praktično rešitev, ki jo je upnikom ponudil Galič. Galič meni, da je mogoče zavzeti stališče naj upnik na obrazcu za predlog za IVL v rubriko 21 ("Dogovor krajevne pristojnosti") zapiše "arbitražni sporazum". Glej Galič, A.: Plačilni nalog in izvršba na podlagi verodostojne listine ter arbitraža, Zbornik znanstvenih razprav – LXXII, letnik 2012, str. 70-71 (3/22-3/23).

9 Podrobneje o tem v: Vertačnik, M., Gorjup, V.: op. cit., str. 9-10.

10 S 1.1.2014 začnejo veljati nova Arbitražna pravila Stalne arbitraže pri Gospodarski zbornici Slovenije (Ljubljanska arbitražna pravila), ki ukinjajo t. im. polno presojo pristojnosti institucije – primerjaj 9. člen Pravilnika o arbitražnem postopku pred Stalno arbitražo pri Gospodarski zbornici Slovenije (2000). Stalna arbitraža bo po Ljubljanskih arbitražnih pravilih (2014) v času pred oblikovanjem arbitražnega senata pristojna za ugotavljanje t. im. *prima facie* pristojnosti – glej 10. člen Ljubljanskih arbitražnih pravil (2014).

11 Do konkludentne odpovedi arbitražnemu sporazumu pride v (pogostem) primeru, ko dolžnik (v pravnem postopku – toženec) v ugovoru zoper sklep o izvršbi na podlagi verodostojne listine *ne poda* ugovora o pristojnosti sodišča (tak ugovor je v praksi redek, saj dolžniku pogosto ni v interesu "učinkovitost arbitražnega postopka"). V primeru tovrstnega ugovora ne moremo govoriti o konkludentni odpovedi arbitraž-

nemu sporazumu, saj je dolžnik z ugovarjanjem sodne pristojnosti ni pristal na upnikovo "ponudbo" za (konkludentno) odpoved arbitražnemu sporazumu.

SKLEP

Generalni sekretar Stalne arbitraže pri Gospodarski zbornici Slovenije je na podlagi tretjega odstavka 9. člena Pravilnika o arbitražnem postopku pred Stalno arbitražo pri Gospodarski zbornici Slovenije in druge alineje prvega odstavka 20. člena Pravilnika o organizaciji Stalne arbitraže pri Gospodarski zbornici Slovenije, v arbitražnem postopku št. SA 5.6-X/2013 tožeče stranke [...], d.o.o., ki jo zastopa odvetniška družba [...], proti toženi stranki [...], d.o.o., ki jo zastopa odvetniška družba [...], zaradi plačila [...] EUR s pripadki, o ugovoru tožene stranke o nepristojnosti,

o d l o č i l:

- I. Ugovoru tožene stranke o nepristojnosti Stalne arbitraže pri Gospodarski zbornici Slovenije se delno ugotovi.*
- II. Stalna arbitraža pri Gospodarski zbornici Slovenije se izreče za nepristojno za odločanje o prvi točki tožbenega zahtevka ("1. tožena stranka je dolžna tožeči stranki plačati [...] EUR [...] skupaj z zakonskimi zamudnimi obrestmi od zneskov [...] EUR od [...] do plačila, [...] EUR od [...] do plačila v 8 dneh, pod izvršbo").*
- III. Stalna arbitraža pri Gospodarski zbornici Slovenije se izreče za pristojno za odločanje o drugi in tretji točki tožbenega zahtevka ("2. tožena stranka je dolžna tožeči stranki plačati [...] zaradi [...] v višini [...] EUR, v 8 dneh pod, izvršbo."; "3. Tožena stranka je dolžna tožeči stranki povrniti njene stroške arbitražnega postopka, ki jih bo odmeril arbitražni senat v arbitražnem postopku pri Gospodarski zbornici Slovenije, v roku 15 dni od izdaje arbitražne odločbe brezobrestno, po preteku tega roka pa skupaj z zakonskimi zamudnimi obrestmi.").*

O b r a z l o ž i t e v:

I. BISTVENE NAVEDBE STRANK

Tožbeni zahtevki

1. Tožeča stranka je dne [...] pri Stalni arbitraži pri Gospodarski zbornici Slovenije (v nadaljnjem besedilu: Stalna arbitraža) vložila tožbo z dne [...] s katero zahteva:

“

- 1. tožena stranka je dolžna tožeči stranki plačati [...] EUR [...] skupaj z zakonskimi zamudnimi obrestmi od zneskov [...] EUR od [...] do plačila, [...] EUR od [...] do plačila v 8 dneh, pod izvršbo;*
- 2. Tožena stranka je dolžna tožeči stranki plačati [...] zaradi [...] v višini [...] EUR, v 8 dneh pod, izvršbo;*

3. Tožena stranka je dolžna tožeči stranki povrniti njene stroške arbitražnega postopka, ki jih bo odmeril arbitražni senat v arbitražnem postopku pri Gospodarski zbornici Slovenije, v roku 15 dni od izdaje arbitražne odločbe brezobrestno, po preteku tega roka pa skupaj z zakonskimi zamudnimi obrestmi;”

(v nadaljevanju: Tožba z dne [...]).

Ugovor nepristojnosti

2. Stalna arbitraža je dne [...] prejela Odgovor na tožbo in imenovanje arbitra tožene stranke z dne [...], v katerem tožena stranka v prvi (1.) točki ugovarja pristojnost Stalne arbitraže in navaja, da gre v predmetnem arbitražnem postopku za odločanje o sporu, v zvezi s katerim že poteka pravdni postopek pred Okrožnim sodiščem v Ljubljani. Tožeča stranka je zoper toženo stranko vložila predlog za izvršbo na podlagi verodostojne listine o katerem je Okrajno sodišče v Ljubljani odločilo s sklepom o izvršbi (opr. št. VL [...]/2012) z dne [...], na podlagi ugovora tožene stranke pa je sodišče sklep razveljavilo in odločilo, da bo o zahtevku odločilo Okrožno sodišče v Ljubljani. Po navedbi tožene stranke to pomeni, da tožeča stranka v postopku pred Okrožnim sodiščem v Ljubljani zahteva odločitev o istem sporu, kot je predmet pred Stalno arbitražo.

Tožena stranka nadalje navaja, da je s tem, ko je tožeča stranka kljub pogodbeno dogovorjeni pristojnosti arbitraže, mimo dogovora uveljavljala sodno varstvo, čemur tožena stranka ni ugovarjala, s tem konkludentno razveljavila arbitražni sporazum iz pogodbe in je šteti, da le-ta ne obstoji.

Tožena stranka navaja tudi, da tožeča stranka ne more ugovarjati sodne pristojnosti v lastni zadevi, ker kot tožnik od istega sodišča zahteva odločanje o sporu in dokler obstoji pravdni postopek v zvezi s plačilom zneska, o istem ne more odločati tudi Stalna arbitraža. Tako naj bi bil po mnenju tožene stranke, zaradi ravnanja tožeče stranke arbitražni sporazum neveljaven.

3. Tožeča stranka v Odgovoru na ugovor nepristojnosti z dne [...] navaja, da je trditev tožene stranke o tem, da naj bi v istem sporu pred Okrožnim sodiščem v Ljubljani potekal pravdni postopek neresnična, saj med strankama na podlagi vloženega predloga za izvršbo na podlagi verodostojne listine ne teče pravdni, temveč izvršilni postopek. Tožeča stranka navaja, da je zoper Sklep opr. št. VL [...]/2012 z dne [...], s katerim je sodišče razveljavilo sklep o izvršbi z dne [...], pravočasno vložila pritožbo, v kateri je ugovarjala pristojnost Okrožnega sodišča v Ljubljani in se sklicevala na pristojnost Stalne arbitraže pri Gospodarski zbornici Slovenije. Tožeča stranka navaja, da se je v pritožbi sklicevala, da se je na sodišče obrnila izključno z namenom izvršbe, če ne pride do spora, če pa bo do spora prišlo, pa želi ohraniti arbitražni sporazum v veljavi. Zaradi pristojnosti arbitraže je Okrožnemu sodišču v Ljubljani predlagala, da se izreče za nepristojno. Tožeča stranka nadalje navaja, da se bo zaradi njenega ugovora nepristojnosti sodišče že pred začetkom pravnega postopka moralo izreči za nepristojno in tako do pravnega postopka pred sodiščem sploh ne bo prišlo.

Tožeča stranka nadalje zavrača navedbe tožene stranke, da naj bi tožeča stranka z vložitvijo predloga za izvršbo konkludentno razveljavila arbitražni sporazum, zaradi česar naj bi bilo šteti, da le-ta ne obstoji in pojasnjuje, da je predlog za izvršbo na podlagi verodostojne listine mogoče vložiti le v elektronski obliki, ki ne dopušča podati izjavo o pristojnosti Stalne arbitraže pri Gospodarski zbornici Slovenije. Tožeča stranka tako v izvršilnem postopku VL [...]/2012 do vložitve pritožbe zoper Sklep z dne [...] ni imela možnosti

podati izjavo o pristojnosti arbitraže, ki jo je lahko prvič podala šele v pritožbi zoper sklep o razveljavitvi sklepa o izvršbi, kar je tudi storila. Tožeča stranka navaja, da s tem ko je pravočasno vložila pritožbo zoper Sklep z dne [...], le-ta še ni postal pravnomočen in je tako tožeča stranka uveljavljala pristojnost arbitraže v izvršilnem postopku, saj se pravdni postopek še ni začel.

Tožeča stranka navaja tudi, da je kljub povedanemu zaradi pravne praznine in pomanjkanju sodne prakse v podobnih primerih zgolj iz previdnosti dne [...] umaknila predlog za izvršbo v zadevi, ki teče pod opr. št. VL [...]/2012 pred Okrajnim sodiščem v Ljubljani, zaradi česar bo sodišče izvršilni postopek popolnoma ustavilo in bo toženčev ugovor nepristojnosti tudi iz tega razloga neutemeljen.

4. V dodatni vlogi z dne [...] tožena stranka ponavlja svoja prejšnja navajanja in zavrača navedbe tožeče stranke ter pojasnjuje, da se je tožena stranka z vložitvijo ugovora in odgovora na pritožbo zoper sklep o razveljavitvi sklepa o izvršbi že spustila v obravnavanje glavne stvari. Tako podlaga za umik ni več 43. člen Zakona o izvršbi in zavarovanju temveč 441. člen Zakona o pravnem postopku, saj ne gre več za umik predloga za izvršbo ampak za umik tožbe in sodišče brez soglasja tožene stranke postopka ne more ustaviti.

5. Nadalje tožeča stranka v vlogi z dne [...] ponavlja svoja prejšnja navajanja in dodatno pojasnjuje, da pred Okrajnim sodiščem v Ljubljani spor ne poteka o isti pravni in dejanski podlagi, saj gre v izvršilnem postopku, ki teče pred Okrajnim sodiščem v Ljubljani pod opr. št. VL [...]/2012 zgolj za izterjavo izstavljenih, zapadlih in neplačanih računov. V primeru tožbe pred naslovno arbitražo pa gre za zahtevek zaradi kršitve avtorskih pravic tožene stranke, zato o litispendenci ni moč govoriti.

II. ODLOČITEV O UGOVORU NEPRISTOJNOSTI

6. Pri odločanju o ugovoru nepristojnosti (ugovor neobstoja in neveljavnosti arbitražnega sporazuma) je Stalna arbitraža skladno z 9. členom Pravilnika o arbitražnem postopku ter drugo alinejo prvega odstavka 20. člena Pravilnika o organizaciji izhajala iz navedb strank in vpogledala predloženo listinsko dokumentacijo. V nadaljevanju so podani razlogi za odločitev Stalne arbitraže o ugovoru tožene stranke o nepristojnosti.

O obstoju arbitražnega sporazuma

7. Stalna arbitraža je najprej odločala o vprašanju ali arbitražni sporazum izpolnjuje vse pogoje, ki jih za veljavni arbitražni sporazum predpisuje 10. člen Zakona o arbitraži¹ (v nadaljevanju: ZArbit).

8. Iz predložene listinske dokumentacije izhaja, da sta tožeča in tožena stranka sklenili pogodbo “[...]” z dne [...], ki v poglavju “MISCELLANEUS” vsebuje arbitražni sporazum:

“This agreement shall be governed by and construed in accordance with the laws of Slovenia and the parties submit to the exclusive jurisdiction of the Permanent Court of Arbitration of Slovenia. All disputes arising out of or related to this contract or the breach thereof shall be first tried to be settled by conciliation administered by the Permanent Court of Arbitration attached to the Chamber of Commerce and Industry of Slovenia under its Rules of Conciliation. If the dispute has not been settled by the conciliation

¹ Ur.l. RS, št. 45/2008.

(in accordance to the said Rules) within 60 days), such dispute shall be finally resolved by a panel of three arbitrators in accordance with the Rules of Arbitration of the same Court. Arbitration proceedings shall be constructed in the Slovene language and shall take place in the city of Ljubljana, Slovenia.”

9. V skladu s prvim odstavkom 10. člena ZArbit je arbitražni sporazum opredeljen kot “(...) sporazum strank, da predložijo arbitraži v reševanje vse ali določene spore, ki so med njimi že nastali ali ki utegnejo nastati v zvezi z določenim pogodbenim ali nepogodbenim pravnim razmerjem.” Skladno z drugim odstavkom 10. člena ZArbit mora biti arbitražni sporazum sklenjen pisno. Iz zakonske opredelitve arbitražnega sporazuma tako izhaja, da mora arbitražni sporazum izpolnjevati naslednje temeljne predpostavke:

- (i) arbitražni sporazum je sklenjen med strankama oziroma strankami (razmerje inter partes); subjektivne meje arbitražnega sporazuma;
- (ii) z arbitražnim sporazumom se stranke zavežejo predložiti arbitraži v reševanje vse ali določene spore, ki so med njimi že nastali ali ki utegnejo nastati v zvezi z določenim pogodbenim ali nepogodbenim pravnim razmerjem; objektivne meje arbitražnega sporazuma;
- (iii) arbitražni sporazum je sklenjen v pisni obliki bodisi kot klavzula v pogodbi bodisi kot samostojni sporazum (kompromis).

10. Zgoraj citirani arbitražni sporazum izpolnjuje vse navedene predpostavke, t.j.: (i) arbitražni sporazum je sklenjen med tožečo in toženo stranko (razmerje inter partes), (ii) z njim sta se stranki zavezali predložiti arbitraži v reševanje vse ali določene spore, ki so med njima že nastali ali ki utegnejo nastati v zvezi z določenim pogodbenim ali nepogodbenim pravnim razmerjem in (iii) sporazum je sklenjen v pisni obliki kot klavzula v pogodbi.

Na podlagi navedenega Stalna arbitraža ugotavlja, da arbitražni sporazum, ki sta ga stranki vključili v pogodbo “[...]” z dne [...], natančneje v poglavje “MISCELLANEUS” izpolnjuje pogoje, ki jih za arbitražni sporazum predpisuje 10. člen ZArbit.

11. Dodatno sta stranki v citiranem arbitražnem sporazumu dogovorili pogoj, da bosta vse morebitne spore, ki izhajajo iz omenjene pogodbe ali so z njo povezani, skušali najprej rešiti v posredovalnem postopku pred Stalno arbitražo, v skladu s Pravilnikom o posredovalnem postopku pred Stalno arbitražo pri GZS (v nadaljevanju: Pravilnik o posredovanju) in če spor s posredovanjem ne bi bil rešen v 60-ih dneh, bo o njem dokončno odločil senat treh arbitrov v skladu s Pravilnikom o arbitražnem postopku. Stalna arbitraža je dne [...] s strani tožeče stranke prejela “Predlog za začetek posredovalnega postopka” z dne [...], ki ga je dne [...] posredovala toženi stranki in jo pozvala, da se v skladu z drugim odstavkom 3. člena Pravilnika o posredovanju v roku petnajstih (15) dni od prejema Poziva z dne [...] izreče o Predlogu za začetek posredovalnega postopka z dne [...]. Tožena stranka se v roku petnajstih (15) dni od prejema Poziva, t.j. do [...], ni izrekla o predlogu za začetek posredovalnega postopka, zato je Stalna arbitraža skladno s tretjim odstavkom 3. člena Pravilnika o posredovanju ugotovila, da posredovalni postopek med tožečo in toženo stranko ni uspel. S tem je tudi pogoj, da morata stranki pred začetkom arbitražnega postopka spor najprej poskusiti rešiti v postopku posredovanja, izpolnjen.

O izvršbi na podlagi verodostojne listine in upnikovi možnosti da ohrani veljavnost arbitražnega sporazuma

12. Za odločanje o veljavnosti arbitražnega sporazuma je v konkretnem primeru pomembno vprašanje posledic, ki jih ima za arbitražni sporazum uporaba instituta izvršbe na podlagi verodostojne listine (v nadaljevanju: IVL), kot jo ureja Zakon o izvršbi in zavarovanju². IVL namreč upniku omogoča, da si brez ustne obravnave in vnaprejšnje kontradiktornosti zagotovi izvršilni naslov, pri tem pa tvega, da nasprotna stranka (enostransko) z vložitvijo ugovora zoper sklep o izvršbi postopek IVL spremeni v redni pravdni postopek. Tako je pomembno pravno vprašanje, ali že ravnanje upnika s tem, ko vloži predlog za IVL pomeni konkludenten odstop od arbitražnega sporazuma. Odgovor na to vprašanje je vsebovan v namenu, ki ga upnik zasleduje pri vlaganju predloga za IVL, ki praviloma ni v tem, da v sporu zahteva pravno varstvo pred sodiščem, pač pa v tem, da do kakršnega koli kontradiktornega odločanja o zahtevku sploh ne pride.³ Upniku je tako dana možnost, da kljub temu, da želi doseči IVL ohrani možnost, da ob dolžnikovem ugovoru zoper sklep o izvršbi ohrani v veljavi arbitražni sporazum in da uveljavlja enak zahtevek v kontradiktornem postopku pred arbitražo. Za ohranitev veljavnosti arbitražnega sporazuma je tako pomembno upnikovo aktivno in pravočasno ravnanje že v predlogu za IVL. Slovenska sodna praksa⁴ in pravna teorija⁵ sta zavzeli stališče, da mora upnik (tožnik) uveljavljati arbitražni sporazum oziroma da v primeru spora uveljavlja pristojnost arbitraže (pridržek pristojnosti arbitraže), že v predlogu za IVL. Pri tem je treba poudariti, da je uveljavitev elektronskega načina vlaganja predlogov za IVL na Centralni oddelek za verodostojno listino (COVL) upniku, ki želi ob vložitvi predloga za IVL uveljavljati pridržek pristojnosti arbitraže sicer prinesla določene izvedbene težave. Obvezni obrazec (mogoče ga je vložiti tako v elektronski, kakor tudi v pisni obliki), ki ga predpisuje Pravilnik o obrazcih, vrstah izvršb in poteku avtomatiziranega izvršilnega postopka⁶ namreč ne vsebuje rubrike v kateri bi upnik tak pridržek lahko podal. Na neusklajenost omenjenega pravilnika z Zakonom o izvršbi in zavarovanju oziroma uveljavljeno sodno prakso opozarja tudi pravna teorija⁷ a to ne spremeni obveznosti upnika, da mora, če želi da se njegovo ravnanje nebi štelo za konkludentno odpoved arbitražnemu sporazumu, že v predlogu za IVL navesti, da se na sodišče obrača zgolj z namenom doseči izvršilni naslov in da v primeru dolžnikovega ugovora uveljavlja arbitražni sporazum.

2 Ur.l. RS, št. 3/2007-UPB4 in spremembe.

3 Galič, A.: Arbitraža in izvršba na podlagi verodostojne listine, Pravna praksa, 2004, št. 3, str. 4.

4 Glej VSL Sklep I Cp 1465/2003 z dne 11.09.2003: "Kadar se postopek začne s predlogom na podlagi verodostojne listine in se po ugovoru dolžnika nadaljuje v pravdi, lahko tožeča stranka uveljavlja dogovor o arbitraži in je ugovor pravočasen, če tožeča stranka sporazum o arbitraži priloži predlogu za izvršbo in že v predlogu za izvršbo izrecno uveljavlja, da je v primeru spora za odločitev pristojna arbitraža." Sodna praksa je s tem pravilo 41. člena Zakona o izvršbi in zavarovanju, ki tožniku omogoča, da ob predlogu za izvršbo na podlagi verodostojne listine lahko ohrani veljavnost dogovora o krajevni pristojnosti, po analogiji *intra legem* razširila na položaj razmerja med izvršbo na podlagi verodostojne listine in arbitražo.

5 Glej: Galič, A. op. cit., str. 4 in Galič, A.: Plačilni nalog in izvršba na podlagi verodostojne listine ter arbitraža, Zbornik znanstvenih razprav – LXXII, letnik 2012, str. 15-18.

6 Ur.l. RS, št. 104/2011.

7 Galič A., op. cit., str 21-23. Galič meni, da je mogoče zavzeti stališče, da naj upnik na obveznem obrazcu prečrta rubriko 21 ("Dogovor krajevne pristojnosti") in zapiše "arbitražni sporazum" saj je ustrezno da, ker je stališče sodne prakse o tem kako je pri izvršbi na podlagi verodostojne listine z arbitražnim sporazumom, utemeljevalo po analogiji z ureditvijo sporazuma o krajevni pristojnosti, enako velja tudi pri izpolnjevanju obveznega obrazca.

O tožnikovem predlogu za izvršbo na podlagi verodostojne listine

13. Iz navedb strank in predložene listinske dokumentacije izhaja, da je tožeča stranka zoper toženo stranko podala predlog za IVL (v nadaljevanju: Predlog tožeče stranke za IVL) na podlagi katerega je Okrajno sodišče v Ljubljani dne [...] izdalo Sklep o izvršbi opr. št. VL [...] /2012. Tožeča stranka v Predlogu tožeče stranke za IVL ni uveljavljala sklenjenega arbitražnega sporazuma in izrecno uveljavlja, da je v primeru spora za dokončno odločitev o njenem zahtevku za plačilo terjatev pristojna arbitraža (opustitev pridrška pristojnosti arbitraže). Tako je Predlog tožeče stranke za IVL šteti za njeno konkludentno izraženo voljo, da glede podanega zahtevka za plačilo terjatev ne želi ohraniti arbitražnega sporazuma – t.j. konkludentna ponudba tožeče stranke za razveljavitev arbitražnega sporazuma v okviru podanega zahtevka za plačilo terjatev.

14. Tožeča stranka je kasneje, v Pritožbi zoper sklep sodišča z dne [...] z dne [...], uveljavlja med strankama sklenjeni arbitražni sporazum, a bi to morala storiti že v Predlogu tožeče stranke za IVL in je njen "pridržek pristojnosti arbitraže" šteti za prepoznega.

Ugovor zoper sklep na podlagi verodostojne listine

15. Tožena stranka je zoper Sklep z dne [...] podala Ugovor zoper sklep o izvršbi z dne [...] (v nadaljevanju: Ugovor tožene stranke) na podlagi katerega je Okrajno sodišče v Ljubljani dne [...] razveljavilo Sklep o izvršbi z dne [...] in sklenilo, da bo o zahtevku v pravnem postopku odločalo Okrožno sodišče v Ljubljani. Ugovor tožene stranke se nanaša zgolj na vsebinske razloge neutemeljenosti zahtevka in ne vsebuje toženčevega uveljavljanja sklenjenega arbitražnega sporazuma (opustitev ugovora o nepristojnosti sodišča).⁸ S tem je Ugovor tožene stranke mogoče šteti za konkludenten sprejem tožnikove (konkludentne) ponudbe za razveljavitev arbitražnega sporazuma v okviru zahtevka za plačilo terjatev, ki je bil podan v Predlogu tožeče stranke za IVL.

Konkludentna odpoved arbitražnemu sporazumu v okviru zahtevka za plačilo terjatev, ki je bil podan v Predlogu tožeče stranke za IVL

16. Z opustitvijo tožnikovega pridrška pristojnosti arbitraže in opustitvijo toženčevega ugovora o nepristojnosti sodišča sta stranki konkludentno razveljavili arbitražni sporazum v okviru zahtevka za plačilo terjatev, ki je bil podan v Predlogu tožeče stranke za IVL. Tožeča stranka je namreč podala ponudbo za odpoved arbitražnemu sporazumu le v okviru podanega zahtevka za plačilo terjatev, glede katerega je zasledovala pridobitev izvršilnega naslova s predlogom za IVL, tožena stranka pa je z ugovorom zoper (na podlagi predloga za IVL izdani) sklep o izvršbi, konkludentno sprejela ponudbo tožeče stranke.

17. Iz navedenega izhaja (konkludentno izražena) volja strank po odpovedi pristojnosti Stalne arbitraže v okviru zahtevka, ki ga je tožeča stranka uveljavljala s predlogom za IVL in na podlagi katerega je Okrajno sodišče v Ljubljani dne [...] izdalo Sklep o izvršbi opr. št. VL [...] /2012 in ga s sklepom z dne [...] razveljavilo ter sklenilo, da bo o zahtevku odločalo sodišče v pravnem postopku [vtoževani zapadli in neplačani računi za [...] v skupni vrednosti [...] EUR, kot so na podlagi Predloga tožeče stranke za IVL

⁸ Sodna praska je zavzela stališče, da se ugovor zoper sklep o izvršbi na podlagi verodostojne listine, kot prvo procesno dejanje toženca, šteje za odgovor na tožbo (Glej VSL Sklep I Cp 4507/2010 z dne 13.04.2011). Ugovor o nepristojnosti sodišča zaradi obstoja arbitražnega sporazuma pa mora v skladu z 11. členom Zakona a arbitraži (Ur.l. RS, št. 45/2008) tožena stranka podati najpozneje v odgovoru na tožbo.

vtoževani pred Okrožnim sodiščem v Ljubljani in kasneje pred Stalno arbitražo v Tožbi z dne [...], ne pa tudi glede ostalih zahtevkov, ki so predmet predmetnega arbitražnega postopka. Glede na navedeno je Stalna arbitraža nepristojna za odločanje o prvi točki zahtevka, ki ga tožeča stranka vtožuje v Tožbi z dne [...] [“1. Tožena stranka je dolžna tožeči stranki plačati [...] EUR [...] skupaj z zakonskimi zamudnimi obrestmi od zneskov [...] EUR od [...] do plačila, [...] EUR od [...] do plačila, v 8 dneh, pod izvršbo.”] in pristojna za odločanje o drugi točki [“2. Tožena stranka je dolžna tožeči stranki plačati [...] zaradi [...] v višini [...] EUR v 8 dneh pod, izvršbo.”] ter tretji točki tožbenega zahtevka [“3. Tožena stranka je dolžna tožeči stranki povrniti njene stroške arbitražnega postopka, ki jih bo odmeril arbitražni senat v arbitražnem postopku pri Gospodarski zbornici Slovenije, v roku 15 dni od izdaje arbitražne odločbe brezobrestno, po preteku tega roka pa skupaj z zakonskimi zamudnimi obrestmi.”].

Glede na vse navedeno je generalni sekretar Stalne arbitraže odločil kot izhaja iz izreka tega sklepa.